

**Journal of National Studies on
Librarianship and Information
Organization
(NASTINFO)**

Research Article

Relevance in Social Science Networks: The Case of ResearchGate Science Network

M. Shirzad¹
A. Mousavi Chelak²
S. Ziaei³
F. Soheili⁴
M. Salami⁵

¹PhD Candidate in knowledge & Information Science, Payame Noor University, Tehran. Iran, mshm1362@yahoo.com

²Associate professor, Department of knowledge & Information Science, Payame Noor University, Tehran. Iran, (Corresponding author), mousaviaf@gmail.com

³Associate professor, Department of knowledge & Information Science, Payame Noor University, Tehran. Iran, soraya.ziaei@gmail.com

⁴Associate professor, Department of knowledge & Information Science, Payame Noor University, Tehran. Iran, fsohيلي@gmail.com

⁵.Assistant Professor, Department of knowledge & Information Science, Payame Noor University, Tehran. Iran, salamilib@yahoo.com

Abstract

Purpose: Scientific exchanges and easy access to the required information are necessary for the scientific growth and dynamism of society. Scientific social networks as platforms for scientific exchanges can play important role in the development of scientific communities. Today, with the expansion of the applications of information and communication technology in everyday life, we are witnessing the formation of a new generation of Internet tools that have provided countless possibilities for mutual relations, negotiation, dialogue and, in general, two-way communication. Scientific social networks are an environment for the introduction and promotion of scientific activities and in fact, the more relevant information they can provide, the more they will be welcomed by experts, and the gathering of more experts in these networks means more scientific dynamism. The purpose of this study is to describe the experience of information science professionals about the relevance of information in ResearchGate scientific network.

Method: This research is a qualitative research with a conceptual phenomenological design. The reason for choosing this method is because experiences of people requires a deep description of a certain phenomenon to a specific group of people and also one of the suitable fields for conducting research.

Interpretive paradigm of phenomenological method is research in the field of information retrieval, which is important in information science and epistemology. Participants in present study are 22 experts and faculty members (9 males and 13 females) in the field of information science and epistemology in Iranian universities who are members of the research social science network. Participants were selected using purposeful sampling. Data was collected from semi-structured interview method, then coded and analyzed using Dickelman method.

Finding: The results of the interviews analysis led to the extraction 551 initial code and four categories: Relevance of the document, relevance of the successor to the document, the relevance of the requests and questions, and the lack of relevance feedback.

Conclusion: The results emphasize showed that Researchgate network plays an important role in meeting information needs of users. The network is not an information system, a forum for meeting scientific needs and promoting science.

Keywords: Information Retrieval, Relevance, Social Network, Social Science Network, ResearchGate

Follow this and additional works at: <http://nastinfo.nlai.ir/>

This work is licensed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License:
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Recommended Citation

shirzad, M., mousavi chelak, A., ziaei, S., soheili, F., Salami, M. (2021). Relevance in Social Science Networks: The Case of ResearchGate Science Network. *Journal of National Studies on Librarianship and Information Organization (NASTINFO)*, 32 (1): 47-57

link to this article: [10.30484/NASTINFO.2021.2793.2023](https://doi.org/10.30484/NASTINFO.2021.2793.2023)

This Review Article is brought to you for free and open access by Journal of National Studies on Librarianship and Information Organization (NASTINFO).

Received: 03, Mar. 2021; accepted: 06, Apr. 2021

فصلنامه علمی - پژوهشی
مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات

مقاله پژوهشی

رابط در شبکه‌های اجتماعی علمی: مورد شبکه علمی ریسرچ گیت

مجید شیرزاد^۱

افشین موسوی چلک^۲

ثریا ضیایی^۳

فرامرز سهیلی^۴

مریم سلامی^۵

^۱ دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی (گرایش بازیابی اطلاعات)، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

mshm1362@yahoo.com

^۲ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول) mousaviaf@gmail.com

^۳ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران soraya.ziaei@gmail.com

^۴ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران fsohieli@gmail.com

^۵ استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران salamilib@yahoo.com

چکیده

هدف: تبادلات علمی و دسترسی راحت به اطلاعات مورد نیاز لازمه رشد و پویایی علمی جامعه است. شبکه‌های اجتماعی علمی به عنوان بستری برای تبادلات علمی می‌توانند نقش بسیار در رشد و توسعه جامعه داشته باشند. با گسترش کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی روزمره شاهد شکل‌گیری نسل جدید ابزارهای اینترنتی هستیم که امکانات بی‌شمار برای ارتباط دوسویه فراهم آورده است. شبکه‌های اجتماعی علمی نیز محیطی برای معرفی و ارتقای فعالیت‌های علمی هستند و هرگاه بتوانند اطلاعات مرتبط فراهم کنند، با استقبال بیشتر متخصصان روبه‌رو خواهند شد. گردهم‌آمدن متخصصان بیشتر در این شبکه‌ها به معنای پویایی علمی بیشتر است. مطالعه حاضر به توصیف تجربه متخصصان علم اطلاعات در مورد ربط اطلاعات در شبکه علمی ریسرچ گیت پرداخته است.

روش: انتخاب روش کیفی با طرح پدیدارنگاری تفسیری در این پژوهش از آن رو است که ما به تجارب افراد از یک پدیده پرداخته‌ایم و می‌کوشیم توصیفی عمیق از یک پدیده معین نزد گروهی خاص از افراد داشته باشیم. یکی از زمینه‌های مناسب برای انجام پژوهش‌های با پارادایم تفسیری از نوع روش پدیدارنگاری، پژوهش‌های بازتابی اطلاعات است که در علم اطلاعات و دانش‌شناسی اهمیت زیاد دارد. پژوهش حاضر در پی شناخت و توصیف تجربه متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی از عضویت در شبکه‌ی اجتماعی علمی ریسرچ‌گیت است. مشارکت‌کنندگان را ۲۲ متخصص علم اطلاعات دارای مدرک دکتری و اعضای هیئت علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه‌های پیام نور کشور تشکیل داده‌اند که در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ‌گیت عضو هستند. مشارکت‌کنندگان با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته جمع‌آوری و سپس با استفاده از روش دیکلمن کدگذاری و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل مصاحبه‌ها منجر به استخراج ۵۵۱ کد اولیه و چهار مقوله شامل ربط مدرک، ربط جانشین مدرک، ربط درخواست‌ها و پرسش‌ها و نبود بازخورد ربط شد.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر ضمن تأکید بر اهمیت ربط اطلاعات نشان می‌دهد که شبکه ریسرچ‌گیت نقش مهمی در رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران دارد و همچنین این شبکه سامانه اطلاعاتی نمی‌باشد، اما رفع نیازهای علمی و ارتقای علم را از اهداف مهم خود می‌داند.

کلیدواژه‌ها: بازتابی اطلاعات، ربط، شبکه‌های اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی علمی، ریسرچ‌گیت.

استناد به این مقاله:

شیرزاد، مجید؛ موسوی چلک، افشین؛ ضیایی، ثریا؛ سهیلی، فرامرز؛ سلامی، مریم (۱۴۰۰). ربط در شبکه‌های اجتماعی علمی: مورد شبکه علمی ریسرچ‌گیت. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۳۲(۱)، ۴۷-۵۷

[10.30484/NASTINFO.2021.2793.2023](https://doi.org/10.30484/NASTINFO.2021.2793.2023)

دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۱۳؛ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۱/۱۸

ویژگی منحصر به فردی است که قابل اندازه گیری است. ربط

استنتاج است، معین و قطعی نیست، بلکه متضمن تعامل است (ساراسویک، ۱۳۸۹).

نمودهای ربط را می توان در یک فضای چهاربعدی ترسیم کرد: (۱) منابع اطلاعاتی (اسناد، جانشین های مدرک، اطلاعات)؛ (۲) بازنمونی از مشکل کاربر (نیازهای اطلاعاتی واقعی، نیاز اطلاعاتی استنباط شده، درخواست، پرسش)؛ (۳) زمان (تعامل بین ابعاد دیگر همان طور که در طول زمان تغییر می کند)؛ و (۴) مؤلفه ها (موضوع، زمینه، بافتار) (ساراسویک، ۱۳۹۶). متخصص اطلاع رسانی، پیام ها را با توجه به رابطه فرضی شان با نیازها و خواست های اطلاعاتی بررسی می کند. او قضاوت می کند که آیا پیام مورد ارزیابی همان موضوع مورد نیاز است یا خیر. ارزیابی ربط مستلزم توجه به دو نوع اطلاعات زمینه ای و موقعیتی است. منظور از زمینه، بستر جامعه شناختی ای است که کاربران در آن حضور دارند. هر بستر موقعیت های خاصی پدید می آورد. ربط را می توان در دو بعد ذهنی و عینی شناسایی کرد. ربط ذهنی به فرد جستجوگر یا نیازمند اطلاعات وابسته است. ربط عینی به سامانه اطلاعاتی وابسته است. ربط کاربرمدار را ربط ذهنی، و ربط سامانه مدار را ربط عینی نیز می گویند. ربط، معیاری برای ارزیابی عملکرد سامانه های بازیابی اطلاعات است؛ بنابراین اندازه گیری ربط دشوار است. در این مورد که کاربران بر اساس چه عواملی یک مدرک را مرتبط می دانند و دنبال می کنند، ابهام وجود دارد (خالوئی، ۱۳۸۷). یک سامانه ذخیره و بازیابی اطلاعات از ابعاد مختلف بر مسئله ربط تأثیر می گذارد. این عوامل در سامانه عبارت اند از: محتوا و پوشش اطلاعات، نوع و سطح منابع ذخیره شده، پوشش زمانی منابع، خط مشی و کیفیت سازماندهی و بازنمایی اطلاعات و قابلیت های سامانه در بازخوردگیری از کاربر (فتاحی، ۱۳۸۳).

در جستجوی اطلاعات از موتورهای کاوش تعداد بسیاری نشانی اینترنتی بازیابی می شود اما همه آن ها نتایج با ربط نیستند. این نتایج معمولاً چنان فراوان هستند که کاربران به مرور چند صفحه اول بسنده و به رتبه بندی موتور کاوش اعتماد می کنند. موتورهای کاوش برای دسترسی سریع کاربر

مقدمه

شبکه های اجتماعی علمی کانال مناسبی برای افزایش همکاری های بین دانشگاه و صنعت هستند (Bekkers, Bods, 2011). گرد هم آمدن متخصصان بیشتر در این شبکه ها به معنای پویایی علمی بیشتر در جامعه است (Farhi, Boughaci, 2018) و هزینه های سخت افزاری را کاهش می دهد و میزان انرژی را مدیریت کند. بهبود کارکرد شبکه های اجتماعی تخصصی در فضای مجازی می تواند موفقیت فردی و سازمانی را افزایش دهد (Yan, Zhang, 2018). فضای مجازی فاصله مکانی و تا حد زیادی فاصله زمانی را درنوردیده است. در بسیاری موارد دیگر نیازی به مراجعه حضوری برای خرید کالا یا خدمات نیست و به طور طبیعی در بسیاری از هزینه های اقتصادی صرفه جویی می شود (طارمی، ۱۳۸۷). بر این مبنا سامانه اطلاعاتی خوب را می توان سامانه ای دانست که این فرایند را به منظور کاهش هزینه های اقتصادی در سریع ترین زمان انجام می دهد و مرتبط ترین اطلاعات را فراهم می کند (کیانی، ۱۳۹۱).

تعاریف مختلفی از ربط ارائه شده است. (Mizzaro, 1997) به نقل از اخوتی، (۱۳۸۲) ربط را ارتباط بین دو موجودیت از دو گروه می داند. گروه اول شامل یکی از این سه موجودیت است: مدرک، جانشین (اطلاعاتی که موجودیت مدرک را به اطلاع می رساند مانند عنوان مدرک، کلیدواژه، نام نویسنده) و اطلاعات (آنچه کاربر با مطالعه مدرک دریافت می کند). گروه دوم نیز شامل مسئله، نیاز اطلاعاتی، درخواست و پرسش است. سامانه ها یا روبات ها ربط را ایجاد می کنند و کاربران آن را استخراج می کنند. سامانه های بازیابی اطلاعات، ربط را ایجاد می کنند، بدین معنی که پرسشی را دریافت و با تبعیت از چند الگوریتم، آن را پردازش می کنند و آنچه را که مرتبط است، به دست می دهند. سامانه های اطلاعاتی، پرسش ها را با موجودیت های اطلاعاتی موجود در مخازن داده ای خود تطبیق می دهند تا موارد مرتبط را بیابند و احتمالاً آن ها را رتبه بندی کنند و نتایج را بیرون دهند. کاربران نتایج را دریافت می کنند و آنچه را به نظرشان مرتبط است استخراج می کنند. ربط به معنی رابطه است؛

علمی است. پژوهشگران دانشگاهی از آن بیش از پلتفرم‌های مشابه بهره می‌برند. دسترسی به مقالات علمی در این شبکه، آزاد است (Singson & Anees, 2017).

در شبکه ریسرچ‌گیت معمولاً کاربران مقالات علمی خود و دیگران را بارگذاری می‌کنند و از این نظر در معرض خطر رعایت نکردن کپی‌رایت قرار دارند. این شبکه امکانات خوبی برای تماس بین متخصصان برقرار می‌کند. شبکه‌های ارتباطی تخصصی، زمینه‌ی بیشتری برای تعاملات علمی فراهم می‌کنند (Murray, 2014). در تعاملات علمی پژوهشگران نیاز دارند همتایان خویش را ملاقات کنند و از ایده‌ها و نظرات آنان آگاه شوند. با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و عضویت در شبکه‌های اجتماعی علمی علاوه بر حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی، امکان ذخیره‌سازی سوابق آن‌ها برای تعاملات بعدی ممکن می‌گردد (رضوی، رفاهی کمساری و اصنافی، ۱۳۹۶). این امر نیازمند آن است که با کمک متخصصان اطلاعات و با اتکا به دیدگاه‌ها و نظرات آنها چارچوب منسجمی از عوامل مؤثر بر میزان ربط در این شبکه‌ها و نحوه بهبود آن فراهم شود. اهمیت ربط بازاریابی اطلاعات در این شبکه‌ها بیش از شبکه‌های اجتماعی عمومی است. مدیریت، سازماندهی و اشتراک دانش شخصی در این شبکه‌ها اهمیت زیادی دارد و یک عامل کلیدی در موفقیت آن‌ها است (Cohen, Manion, Marrison, 2007).

برخی مطالعات به عوامل مؤثر در بهبود ربط بازاریابی اطلاعات توجه کرده‌اند. جوادی مقدم، عبدالرزاق نژاد و قادری فریز (۱۳۹۶) گزارش کرده‌اند که رتبه‌بندی مبتنی بر گراف از طریق بهبود تشابه معنایی کلمات کلیدی می‌تواند بازاریابی اطلاعات را بهبود دهد. نتایج آنان در رتبه‌بندی مبتنی بر گراف توانست میزان ارتباط مدارک استخراج‌شده را با جستجو کاربر تا ۹۳٪ افزایش دهد. (Blicharska, et al., 2016) نیز در پژوهش خود از ارائه بازخورد مرتبط با شبکه، برای پرداختن به نبود تطابق بین درخواست و نمایش پرس‌وجو استفاده کرده‌اند. چارچوب ارائه‌شده ترکیبی از ارتباط و همسان‌سازی معنایی است که برای بهبود کیفیت اسناد بازخورد پیشنهاد شده است. نتایج پژوهش آنها نشان

به آنچه که باربط تشخیص می‌دهند، از الگوریتم‌های جستجو برای رتبه‌بندی استفاده می‌کنند و امکانات گوناگون برای محدودسازی دامنه جستجو و بالابردن ربط به‌کار می‌گیرند. کاستن یا افزودن بر کلیدواژه‌ها یکی از آنهاست. اگر سامانه اطلاعاتی بتواند بازخورد بیشتری از کاربران دریافت کند، در ارتقای ربط اطلاعات موفق‌تر خواهد بود. این امر نیازمند شناسایی عوامل تأثیرگذار بر جستجو از سوی کاربران است. این موضوع وقتی دشوارتر است که سامانه شبکه‌اجتماعی باشد. این شبکه‌ها در مقایسه با پایگاه داده‌ها نظم و ساختار کمتری دارند و بر مبنای درونداد و بازخورد کاربران توسعه می‌یابند. اطلاعات ذخیره‌شده در منابع اطلاعاتی بزرگ مانند وب و زیرمجموعه‌های آن مانند شبکه‌های اجتماعی از ساختار مشخصی پیروی نمی‌کنند و عموماً دارای معانی تعریف‌شده و مشخص نیستند. در چنین شرایطی هدف بازاریابی اطلاعات کمک به کاربر برای یافتن اطلاعات موردنظر او از میان انبوه اطلاعات ساختاریافته است (هفتادی و اندایش، ۱۳۹۵). از آنجاکه در این شبکه‌ها، کاربران محتوا را تولید می‌کنند، جستجوی مطالب توسط آن‌ها می‌تواند در ربط بازاریابی اطلاعات تأثیرگذار باشد. شمار شبکه‌های اجتماعی علمی روبه‌رشد است. پژوهشگران نیاز دارند هم‌رشته‌خویش را در تعاملات علمی بیابند و از اندیشه‌ها و نظرات آنان آگاه شوند. با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و عضویت در شبکه‌های اجتماعی علمی، علاوه بر حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی، امکان ذخیره‌سازی سوابق نیز برای تعاملات بعدی ممکن می‌شود (رضوی، رفاهی کمساری و اصنافی، ۱۳۹۶).

بسیاری استادان دانشگاه از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند، اما همان‌طور که گفته شد، بازاریابی اطلاعات مرتبط را ساختار نامشخص و انبوه دروندادهای کاربران بسیار دشوار و این شبکه‌ها را با چالش روبه‌رو می‌کند (تکتار و صادقی، ۱۳۹۵).

شبکه‌های اجتماعی محیطی برای معرفی و ارتقای شبکه خود هستند (Vandijck, 2013). ریسرچ‌گیت^۱ یک شبکه اجتماعی علمی برای به‌اشتراک‌گذاری آثار و تبادلات

¹ Researchgate

Archive of SID

پژوهش تنظیم و پس از آن در یک مطالعه مقدماتی (پایلوت) روایی صوری آن را گروه تحقیق سنجید و تأیید کرد. تحلیل داده‌ها به روش دیکلمن^۲ انجام گرفت. متن مصاحبه‌ها پس از پیاده‌سازی چندین بار مرور و برای هر یک خلاصه تفسیری نوشته شد. معانی نهفته در مصاحبه‌ها با همکاری مشارکت‌کنندگان از راه کدگذاری استخراج شد. مضامین با مشارکت و تبادل نظر نویسندگان مقاله تعیین شد. در این پژوهش برای رسیدن به معیار قابلیت اعتماد، از فن ممیزی که طی آن چند متخصص نظریه زمینه‌ای بر مراحل مختلف کدگذاری، مفهوم‌سازی و استخراج مقولات نظارت کنند (ریگی و همکاران، ۱۳۹۸). این متخصصانی که نظرات اولیه را دادند از اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام‌نور بودند. ایشان در مراحل مختلف کار با ارائه نظرات خود و بازبینی کدگذاری‌ها به پژوهشگر کمک کردند و همچنین کدگذاری نهایی را تأیید کردند.

هر یک از مشارکت‌کنندگان در یک جلسه مصاحبه که بین ۴۵ دقیقه تا یک ساعت طول کشید، شرکت کردند. در ابتدای هر مصاحبه برای ضبط مصاحبه اجازه گرفته شد و در مورد محرمانه بودن اطلاعات و مصاحبه‌های ضبط شده به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد. نمونه‌گیری تا حد اشباع نظری یعنی تا جایی که در جریان مصاحبه هیچ داده جدید یا مرتبط به یک مقوله به دست نیامد، ادامه پیدا کرد.

یافته‌ها

تحلیل داده‌ها منجر به شناسایی ۵۵۱ کد اولیه و ۴ مقوله شد. خلاصه‌ای از این مفاهیم در جدول ۱ عرضه شده است.

داد مدل‌های پیشنهادشده از لحاظ میانگین دقت در مقایسه با مدل‌های پایه (مدل‌های اولیه یا الگوریتم‌های اولیه جستجو) قوی‌تر عمل می‌کنند.

(Farhi, S. H., & Boughaci (2018) نیز در پژوهش خود مدلی مبتنی بر گراف برای بازیابی اطلاعات با استفاده از جستجوی محلی تصادفی ارائه کرده‌اند. روش پیشنهادی آنها بر روی مجموعه CACM ارزیابی شده است، که شامل عنوان‌ها، نویسندگان و چکیده‌ها (در صورت وجود) مجموعه‌ای از مقالات علمی و مجموعه‌ای از پرس‌وجوها و داوری‌های مربوطه و مقایسه‌شده با مدل برداری مبتنی بر بردار ارائه‌شده در ادبیات است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که روش پیشنهادی، راه حل‌های با کیفیت بالا (اسناد) را در مقایسه با اسناد مربوط به استناد به مجموعه CACM می‌یابد

با توجه به ارزیابی پژوهش‌های ارائه‌شده در این زمینه، در این مورد که شبکه ریسرچ‌گیت چقدر در بازیابی اطلاعات مرتبط برای کاربران موفق عمل می‌کند، اطلاعات کامل وجود ندارد. کاربران این شبکه‌ها، دانشجویان، فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و اساتید دانشگاه هستند و برای دستیابی به اطلاعات علمی از آن‌ها استفاده می‌کنند. مسئله این است که متخصصان علم اطلاعات، مفهوم ربط اطلاعات را در شبکه‌های اجتماعی علمی چگونه می‌یابند؟

روش پژوهش

مطالعه حاضر به روش کیفی و با استفاده از رویکرد پدیدارنگاری تفسیری^۱ انجام شده است. مشارکت‌کنندگان را متخصصان و اعضای هیئت علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه‌های پیام نور کشور تشکیل داده‌اند که از موضوع پژوهش آگاهی داشتند. همه آنها در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ‌گیت عضو هستند. سابقه عضویت ایشان بین ۴ تا ۸ سال و تعداد مقالاتشان در ریسرچ‌گیت ۷ تا ۱۰ بود.

برای جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. پرسش‌های مصاحبه با نظر متخصصان و ادبیات

² Diekelman

¹ Interpretive Phenomenology

دادن اطلاعات و همسان سازی کلید واژه‌ها، آن را دریافت کنم و در بیشتر موارد نیز موفق می‌شوم».

ربط جانشین مدرک

منظور از جانشین مدرک فراداده است و آن اطلاعاتی است که مدرک را در سامانه اطلاعاتی بازمی‌نمایاند، مثل عنوان مدرک، کلیدواژه، نام نویسنده، چکیده و غیره. شبکه ریسرچ‌گیت در اغلب موارد در صورت ارائه نکردن اصل مدرک، یکی از جانشین‌های آن را ارائه می‌کند. یکی از مشارکت‌کنندگان گفت:

«اگر اصل مقاله یا کتاب را پیدا نکنم، در بیشتر موارد، چکیده یا خلاصه‌ای از آن را پیدا می‌کنم. چکیده بیشتر مقالات در ریسرچ‌گیت موجود هستند».

ربط درخواست‌ها و پرسش‌ها

منظور از درخواست‌ها و پرسش‌ها، نیازهای اطلاعاتی است که کاربر به زبان خود یا به زبان سامانه اطلاعاتی با آن مطرح می‌کند و خواستار پاسخ می‌شود. شبکه‌های اجتماعی علمی این امکان را فراهم می‌کنند که کاربران، نیازهای اطلاعاتی خود را در قالب عبارات کلامی بیان کنند و با سایر متخصصان برای دریافت پاسخ مرتبط شوند. در ریسرچ‌گیت افراد به راحتی می‌توانند با سایر متخصصان و مؤلفان در سراسر جهان ارتباط برقرار کنند. ریسرچ‌گیت این فرصت را فراهم می‌کند که کاربر با ارائه یک پست^۱، ایده یا پرسش خود را مطرح کند و نظر تعداد زیادی از افراد را دریافت نماید. یکی از مشارکت‌کنندگان گفت:

«من دوستان زیادی در ریسرچ‌گیت دارم، هر وقت که با یک مسئله علمی مواجه شوم، از آنها کمک می‌گیرم و پرسش خود را مطرح و معمولاً پاسخ خود را دریافت می‌کنم». مشارکت‌کننده دیگری گفت: «ریسرچ‌گیت این فرصت را فراهم می‌کند که با متخصصان سراسر دنیا مرتبط باشم و نیازهای اطلاعاتی خود را بر پایه درخواست فایل PDF مورد نظر، رفع کنم».

نبود بازخورد ربط

جدول ۱- مفاهیم و مقوله‌های مستخرج از مصاحبه نیمه ساختاریافته

مفاهیم	مقوله‌ها
دسترسی به اصل مقالات، کتاب‌ها و کتابچه‌ها	ربط مدرک
تشابه عناوین تألیفی، نام متخصصان و مؤلفان، کلیدواژه‌ها و چکیده‌ها	ربط جانشین مدرک
تبادل نظر با متخصصان به صورت آنلاین، طرح پرسش به شکل گذاشتن پست و دریافت نظرات	ربط درخواست‌ها و پرسش‌ها
نبود توجه به قضاوت کاربران در مورد ربط اطلاعات بازیابی شده، نبود رتبه‌بندی در مورد اطلاعات بازیابی شده	نبود بازخورد ربط

ربط مدرک

ربط مدرک به معنای اطلاعات مربوط به محتوای اطلاعاتی مدارک (کیفیت منبع، سودمندی، محسوس بودن و وضوح)؛ اطلاعات مربوط به مأخذ مدارک (شهرت، پیدایی و اعتبار نویسندگان)، اطلاعات مربوط به جنبه‌های ذهنی تفسیر مدارک (اعتقادات کاربران، دانش گذشته)؛ عوامل محیطی (موجود بودن در محیط و صحت بیرونی مدارک در شبکه اجتماعی)؛ موقعیت و وضعیت کاربر (صحت، اعتبار و رویکرد احساسی)؛ تجارب و سوابق کاربر (توان فهم، سابقه و تجربه جستجو) است. وضوح، روزآمدی، اعتبار، دسترس‌پذیری و مرتبط بودن از تعاریف دیگر ربط است (Xu, Chen, 2006). یکی از مشارکت‌کنندگان گفت:

«من معمولاً مقالاتی که می‌خواهم را از ریسرچ‌گیت دریافت می‌کنم. بیشتر این مقالات به راحتی قابل دسترسی نیستند ولی در ریسرچ‌گیت می‌توان با دادن اطلاعات و یا کلیدواژه‌ها به مقالات دلخواه دسترسی داشت».

مشارکت‌کننده دیگری گفت:

«بعضی وقت‌ها به فایل PDF کتاب‌ها نیاز دارم و تنها گزینه‌ای که می‌توانم روی آن حساب کنم این است که از طریق برقراری ارتباط با متخصصان هم رشته در ریسرچ‌گیت از طریق

¹ Post

معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر هر چقدر تعداد کلیدواژه‌های مورد جستجو افزایش یابد، میزان هم‌خوانی کاهش می‌یابد. موتورهای کاوش با افزایش وزن‌دهی به کلیدواژه‌های موجود در نشانی اینترنتی می‌توانند نتایج مرتبط‌تری را رتبه‌بندی کنند و در اختیار کاربران قرار دهند (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳). به عقیده **Bouzeghoub & Hacid (2016)** فاصله بسیار بین بازیابی اطلاعات و عملکرد جستجوی شبکه‌ها وجود دارد. این کاستی را باید با ارتقای فرایند بازیابی اطلاعات کاهش داد. **Agichtein, Brill & Dumais (2006)** نشان دادند ترکیب داده‌های ورودی کاربر می‌تواند ربط جستجو در وب را بهبود بخشد. در شبکه ریسرچ‌گیت از نتایج بازیابی شده، رتبه‌بندی دقیق ارائه نمی‌شود. این شبکه‌ها در مورد ربط آنچه بازیابی شده است نظر کاربران را جویا نمی‌شوند (**Berger, Lafferty, 2017**). اغلب مشارکت‌کنندگان اعلام کردند سازوکار مشخصی در مورد نحوه جستجوی اطلاعات، نحوه برقراری ارتباط با سایر متخصصان و استفاده از امکانات موجود در شبکه‌های اجتماعی علمی به‌منظور بهبود جستجو وجود ندارد. شبکه‌ای مانند ریسرچ‌گیت امکان زیادی برای بازیابی اطلاعات مرتبط فراهم می‌کند. تمرکز این شبکه بر تبادلات علمی موجب خواهد شد اطلاعات مرتبط‌تر از آن بازیابی شود. مشارکت‌کنندگان این شبکه را برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود ارزشمند دانستند. مقایسه تجارب متخصصان رشته‌های دیگر در ریسرچ‌گیت می‌تواند ارزشمند باشد.

نبود بازخورد ربط به این معنا است که شبکه ریسرچ‌گیت مکانیسم‌هایی برای داوری و قضاوت در مورد ربط اطلاعات بازیابی شده ندارد. این کاستی می‌تواند توانایی آن را برای بازیابی اطلاعات مرتبط خدشه‌دار کند. یکی از مشارکت‌کنندگان گفت:

«وقتی نام یکی از متخصصان را در ریسرچ‌گیت جستجو می‌کنم، نام‌های زیادی ارائه می‌شود که رتبه‌بندی مشخصی ندارند. معمولاً ساعت‌ها صرف جستجو می‌کنم. ریسرچ‌گیت، سازوکار منسجمی برای رتبه‌بندی نتایج جستجو بر مبنای کلیدواژه‌های پیشنهادی ندارد و از کاربر بازخورد نمی‌گیرد».

بحث و نتیجه‌گیری

شبکه‌های اجتماعی تخصصی محل مناسبی برای تبادل نظر، اشتراک دانش، تبلیغات، جستجو برای یافتن متخصصان و توسعه ارتباطات و تعاملات تخصصی هستند (عنبری و حریری، ۱۳۹۴). نگرش متخصصان به این شبکه‌ها بیش از آن‌که آموختن مهارت‌ها و یافتن پاسخ پرسش‌های علمی و فنی باشد، آگاهی‌یافتن از آخرین دستاوردها و وقایع علمی، شناخت اشخاص مطرح و رزومه ایشان است (امیری و همکاران، ۱۳۹۵).

با افزایش تعداد کلیدواژه‌های مورد جستجو، میزان هم‌خوانی عنوان و نشانی اینترنتی کاهش می‌یابد و هر چه هم‌خوانی بین عنوان و نشانی اینترنتی بیش‌تر باشد، میزان ربط بالاتر می‌رود. بین تعداد کلیدواژه‌های موضوعی موجود در عنوان و نشانی اینترنتی گروه‌های مورد سنجش تفاوت

References

مآخذ

- Agichtein, E., Brill, E., & Dumais, S. (2006, August). Improving web search ranking by incorporating user behavior information. In Proceedings of the 29th annual international ACM SIGIR conference on Research and development in information retrieval (pp. 19-26). ACM
- Amiri M, Entezari A, Mortaji N S. (2016) Knowledge Sharing Behavior Model of Iranian Professionals in experts' social networks: exploring indexes. Human Information Interaction., 3 (3), 66-81. Retrieved April 21, 2021, from <http://hii.khu.ac.ir/article-1-2569-fa.html> [In Persian]

[امیری، مقصود؛ انتظاری، علی؛ مرتجی، نجمه‌السادات (۱۳۹۵) الگوی رفتار اشتراک دانش متخصصین ایرانی در شبکه‌های اجتماعی تخصصی.

شناسایی شاخص‌ها. تعامل انسان و اطلاعات، ۳(۳): ۶۶-۸۱]

- Anbari, A., Hariri, N. (2015). The Role of Persian Professional Web-based Social Networks in Knowledge Sharing. *National Studies on Librarianship and Information Organization*, 26(3), 115-132. [In Persian]

[عنبری، امیرمهدی، حریری، نجلا. (۱۳۹۴). نقش شبکه‌های اجتماعی تخصصی وبی فارسی در اشتراک دانش، مطالعات ملی کتابداری و

سازماندهی اطلاعات، ۲۶(۳) ۱۱۵-۱۳۲]

- Bekkers, R., & Bodas Freitas, I. M. (2011, June). The performance of university-industry collaborations: empirical evidence from the Netherlands. In *DRUID 2011 Summer Conference*, held (pp. 7-15).
- Berger, A., & Lafferty, J. (2017). Information retrieval as statistical translation. In *ACM SIGIR Forum* (Vol. 51, No. 2, pp. 219-226). ACM.
- Blicharska, M., Orlikowska, E. H., Roberge, J. M., & Grodzinska-Jurczak, M. (2016). Contribution of social science to large scale biodiversity conservation: A review of research about the Natura 2000 network. *Biological Conservation*, 199, pp 122-110.
- Bouadjenek, M. R., Hacid, H., & Bouzeghoub, M. (2016). Social networks and information retrieval, how are they converging? A survey, a taxonomy and an analysis of social information retrieval approaches and platforms. *Information Systems*, 56: pp 1-18.
- Citrome, L. (2015). My two favourite professional social networking sites: LinkedIn and ResearchGate—how they can help you, or hurt you. *International journal of clinical practice*, 69(6): pp 623-624.
- Cohen. L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. 6th Ed. New York: Routledge.
- Hetherington, E. M. (2003). Social support and the adjustment of children in divorced and remarried families. *Childhood*, 10(2): pp 217-236.
- Farhi, S. H., & Boughaci, D. (2018). Graph based model for information retrieval using a stochastic local search. *Pattern Recognition Letters*, 105(1): pp 234-239.
- Fattahi R. (2004). Factors affecting the relative relevance of information retrieval systems. *Informology*, 2(1): 14-18. [In Persian]

[فتاحی، رحمت‌الله. (۱۳۸۳). عوامل مؤثر بر نسبی بودن ربط در نظام‌های بازیابی اطلاعات. اطلاع‌شناسی، ۲(۱): ۱۴-۱۸]

- Gerard, J. G. (2012). Linking in with LinkedIn®: Three exercises that enhance professional social networking and career building. *Journal of Management Education*, 36(6): pp 866-897.
- Haftadi Z, Andayesh S. (2016). Investigating information retrieval and its relationship with social networks, the first international conference on interactive information retrieval, Kish, University of Tehran. URL: https://www.civilica.com/Paper-IIIRC01-IIIRC01_005.html [In Persian]

[هفتادی، زهرا و اندایش، سیف‌الله. (۱۳۹۵). بررسی بازیابی اطلاعات و ارتباط آن با شبکه‌های اجتماعی، اولین کنفرانس بین‌المللی بازیابی تعاملی

اطلاعات، کیش، دانشگاه تهران]

- Hassanzadeh, M., ghaffa, S., Zarei, A., kamandi, H. (2014). Functionality of URL and Title in Optimization of Information Retrieval. *Library and Information Science Research*, 4(1), 221-240. doi: 10.22067/riis.v4i1.19408. https://infosci.um.ac.ir/article_29066.html?lang=en [In Persian]

[حسن‌زاده، محمد؛ سعید غفاری؛ عاطفه زارعی و حسین کمندی. (۱۳۹۳). کارکرد عنوان و نشانی اینترنتی در بهبود ربط نتایج بازیابی اطلاعات،

پژوهش‌های نظری و کاربردی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی، ۴ (۱)، ۱۰۰-۱۲۸]

- Javadi Moghadam S M, Abdolrazaqnejad M, Ghaderi Freeze, M. (2017). Improving information retrieval based on semantic similarity of keywords using graph-based ranking, 4th National Conference on Information Technology, Computer and Telecommunications, Mashhad, Torbat Heydariyeh University. URL: https://www.civilica.com/Paper-ITCT04-ITCT04_149.html [In Persian]

[جوادی مقدم، سیدمحمد؛ مجید عبدالرزاق‌نژاد و مهناز قادری فریز (۱۳۹۶). بهبود بازیابی اطلاعات بر اساس تشابه معنایی کلمات کلیدی با

استفاده از رتبه‌دهی مبتنی بر گراف، چهارمین کنفرانس ملی فناوری اطلاعات، کامپیوتر و مخابرات، مشهد، دانشگاه تربت حیدریه]

- Khaloei M. (2008). Relevance and its meaning in information retrieval. *Iranian Journal of Information processing and Management*, 23 (3):105-118. [In Persian]

[خالویی، مرضیه. (۱۳۸۷). ربط و مفهوم آن در بازیابی اطلاعات. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات. ۲۳(۳): ۱۰۵-۱۱۸]

- Kiani M. (2012). Information Retrieval Systems Evaluation Approaches: Background and Leading Perspective. *Library and Information Sciences* . 15(2): 243-258. [In Persian]

[کیانی، محمدرضا. (۱۳۹۱). رویکردهای ارزیابی نظام‌های بازیابی اطلاعات: پس‌زمینه و چشم‌انداز پیش‌رو. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۲۵(۲): ۲۴۳-۲۵۸]

[۲۴۳-۲۵۸]

- Murray, M. (2014). Analysis of a scholarly social networking site: The case of the dormant user. SAIS 2014 Proceedings.
- Okhovati M.(2003) The concept of relevance in information retrieval systems: A review of existing theories and literature. Informology,2(1):24-45. [In Persian]
[آخوتی، مریم (۱۳۸۲) مفهوم ربط در نظام‌های بازیابی اطلاعات: مروری بر نظریه‌ها و ادبیات موجود. اطلاع‌شناسی، ۲(۱): ۲۴-۴۵]
- Oseledchik, M., Ivleva, M., & Ivlev, V. (2018). Using social networks in knowledge management system. In 2nd International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2018). Atlantis Press.
- Razavi S, Welfare Komsari A, Asnafi A M, (2017), The role of scientific social networks in the exchange of research information and academic education, the third international conference on web research. [In Persian]
[رضوی، سحر، رفاهی کمساری، عباس، اصنافی، امیررضا. (۱۳۹۶). نقش شبکه‌های اجتماعی علمی در تبادل اطلاعات پژوهشی و آموزش دانشگاهی، سومین کنفرانس بین‌المللی وب پژوهی]
- Rigi, T., Dayyani, M., Fattahi, R. (2019). Phenomenography: a Qualitative Methodology at Information Retrieval Area Studies. National Studies on Librarianship and Information Organization, 30(2), 18-38. 10.30484/NASTINFO.2019.2329 [In Persian]
[ریگی، طاهره، دینانی، محمدحسین، فتاحی، رحمت‌الله. (۱۳۹۸). پدیدارنگاری: روش پژوهش کیفی در مطالعات قلمرو بازیابی اطلاعات، فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۳۰ (۲)، ۱۸-۳۸]
- Saraswick, T. (2010). Relevance in the science of information. (Haidar Mokhtari, Abbas, Mirzaei, Trans) Tehran: Nashr-e Chapar. [In Persian]
[ساراسویک، تفکوک. (۱۳۸۹). ربط در علم اطلاع‌رسانی (ترجمه حیدر مختاری، عباس، میرزایی). تهران: چاپار]
- Saraswick, T. (2017). The concept of relevance in information science. (Behrouz Yale and Amirreza Asnafi, Trans). Tehran: Nashr-e Sepehr Danesh. [In Persian]
[ساراسویک، تفکوک. (۱۳۹۶). مفهوم ربط در علم اطلاعات (ترجمه بهروز ییل و امیررضا اصنافی). تهران: سپهر دانش]
- Singon, M., & Anees, M. (2017). Use of ResearchGate by the Research Scholars of Pondicherry University: A Study. DESIDOC Journal of Library & Information Technology, 37(5).
- Taktar M, Sadeghi A. (2016). Investigating the Challenges, Problems and Benefits of Virtual Social Networks in Iran, 4th National Conference on Counseling and Mental Health, Quchan, Islamic Azad University, Quchan Unit. Retrieved April 21, 2021, from https://www.civilica.com/Paper-MHWIAUQ04-MHWIAUQ04_124.html. [In Persian]
- [تکتار، مهین و احمد صادقی. (۱۳۹۵). بررسی چالش‌ها، مشکلات و مزایای شبکه‌های اجتماعی مجازی در ایران، چهارمین همایش ملی مشاوره و سلامت روان، قوچان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قوچان]
- Tarami M H. (2008). Cyberspace; Injuries and hazards. *Rahavard Navard*, 22.
[طارمی، محمدحسین (۱۳۸۷). فضای سایبر؛ آسیب‌ها و مخاطرات. ره‌آورد نور. شماره ۲۲.]
- Van Dijk, J. (2013). 'You have one identity': performing the self on Facebook and LinkedIn. Media, culture & society, 35(2): pp 199-215.
- Ward, J., Bejarano, W., & Dudás, A. (2015). Scholarly social media profiles and libraries: A review. *Liber Quarterly*. 24(4): pp 174-204.
- Xu, Y. C. & Z. Chen (2006). Relevance judgment: What do information users consider beyond topicality. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*.57(7): pp 961-973.
- Yan, W., & Zhang, Y. (2018). Research universities on the ResearchGate social networking site: An examination of institutional differences, research activity level, and social networks formed. *Journal of Informetrics*, 12(1): pp 385-400.